

Landelijke Monitor Voor- en
Vroegschoolse Educatie 2008

- Eindrapportage -

Landelijke Monitor Voor- en Vroegschoolse Educatie 2008

– Eindrapportage –

Anne Luc van der Vegt
Paul Kooiman
IJsbrand Jepma

november 2008

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
1. INLEIDING	5
1.1 INHOUD VAN DE MONITOR.....	5
1.2 RESPONS	6
2. GEMEENTELIJK VVE-BELEID	8
2.1 VVE-BELEID BINNEN PEUTERSPEELZAALWERK EN KINDEROPVANG.....	8
2.2 AANTAL VOOR- EN VROEGSCHOOISE LOCATIES MET VVE	9
2.3 DEFINITIE DOELGROEP VVE	9
3. BEREIK VAN DE DOELGROEP	13
3.1 PERCENTAGE GEWICHTENKINDEREN DAT DEELNEEMT AAN VVE.....	13
3.2 AANTAL GEREALISEERDE VOORSCHOOISE VVE-PLAATSEN	16
3.3 DOELSTELLING BEREIK VOOR DE TOEKOMST.....	19
4. PERSONELE INZET VVE	22
5. WERVING EN TOELEIDING.....	24
6. MONITORING EN KWALITEIT GEREALISEERDE GEGEVENS	26
6.1 GEMEENTELIJKE VVE-MONITOR	26
6.2 KWALITEIT GEGEVENS MET BETREKKING TOT BEREIK	26
BIJLAGE 1: VRAGENLIJST LANDELIJKE MONITOR VVE 2008	29

Samenvatting

In opdracht van het ministerie van OCW voert Sardes de Landelijke Monitor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) uit. De eerste meting van deze monitor is uitgevoerd in het voorjaar van 2007, de tweede meting in het voorjaar van 2008. Deze tweede meting is beperkter van opzet dan de ijkpuntmeting. De centrale vraag is in hoeverre de landelijke doelstellingen met betrekking tot het bereik van VVE inmiddels zijn behaald. Verder is informatie verzameld over het gemeentelijke VVE-beleid, de personele inzet ten behoeve van VVE, de werving en toeleiding en monitoring en kwaliteit van geregistreerde gegevens.

In deze samenvatting noemen we de belangrijkste resultaten uit de tweede meting en maken we waar mogelijk een vergelijking met de eerste meting.

Respons

Voor de monitor is medewerking gevraagd aan alle 292 gemeenten die een uitkering krijgen voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (OAB). De enquête is ingevuld door 183 OAB-gemeenten, een respons van 63 procent. Bij de meting in 2007 was de respons 44 procent. Vooral onder de kleinere gemeenten is de medewerking sterk verbeterd. Niettemin zijn de kleinere gemeenten toch nog ondervertegenwoordigd. Bij de analyses is hiervoor gecorrigeerd.

Gemeentelijk VVE-beleid

Vrijwel alle gemeenten met een OAB-budget voeren VVE-beleid. Meestal alleen binnen peuterspeelzalen of voorscholen, maar in toenemende mate (inmiddels 30 procent) ook in de kinderopvang. Voor de voorschoolse periode zijn er ruim tweeënhalf duizend instellingen die VVE aanbieden, het aandeel kinderdagverblijven daarin is 10 procent. Het aantal basisscholen met VVE ligt iets boven de tweeduizend.

Gemeenten bepalen zelf op welke doelgroep het VVE-beleid wordt gericht. Meestal wordt hiervoor de landelijke ‘gewichtenregeling’ voor het basisonderwijs gebruikt. Met name voor de *vroegschoolse* periode is de gewichtenregeling het belangrijkste criterium, bij 67 procent van de gemeenten. Voor de *voorschoolse* educatie op het peuterspeelzaalwerk geldt dit minder: 51 procent bepaalt de doelgroep aan de hand van de gewichtenregeling. De indicatie door de jeugdgezondheidszorg is voor deze leeftijdsgroep in veel gemeenten belangrijker.

Het VVE-aanbod op de peuterspeelzaal is meestal toegankelijk voor kinderen vanaf twee jaar (32 procent van de gemeenten) of tweeënhalf jaar (40 procent). Op kinderdagverblijven met VVE is aanbod meestal bedoeld voor kinderen van twee jaar (71 procent van de desbetreffende gemeenten).

Bereik van VVE

De doelstelling van het GOA-beleid in de periode 2002-2006 was: ten minste 50 procent van de doelgroep moet deelnemen aan een VVE-programma. De doelstelling voor 2011 is dat er VVE-plaatsen moeten zijn voor alle doelgroepkinderen.

Het bereik van VVE is op twee manieren berekend: 1) door na te gaan hoeveel procent van de gewichtenkinderen deelneemt aan VVE, 2) door vast te stellen hoeveel VVE-plaatsen zijn gerealiseerd. De eerste methode is ook gehanteerd in de ijkpuntmeting van de monitor en is dus

bruikbaar voor het maken van een vergelijking. De tweede methode sluit beter aan op de recente bestuurlijke overeenkomst over VVE tussen rijksoverheid en gemeenten.

Percentage gewichtenkinderen dat deelneemt aan VVE – Bij deze berekening zijn we uitgegaan van de landelijke definitie van de doelgroep van het achterstandenbeleid. Voor de 4- en 5-jarigen is het aantal ‘gewichtenkinderen’ exact bekend, omdat dit wordt geregistreerd op de basisschool. Voor de groep van 2½ tot 4 jaar hebben we een beredeneerde schatting gemaakt, op basis van gegevens van CFI en CBS. Helaas is het aantal bereikte gewichtenkinderen bij de meeste gemeenten niet bekend. Slechts 45 gemeenten hebben bruikbare gegevens aangeleverd over het aantal bereikte gewichtenkinderen in de *voorschoolse* periode en 49 gemeenten over de *vroegschoolse* periode. Op basis van de verstrekte gegevens schatten we dat 62 procent van de gewichtenkinderen in de voorschoolse periode deelneemt aan VVE (57 procent op peuterspeelzalen en 5 procent op kinderdagverblijven). Dat is een duidelijke stijging ten opzichte van 2007, toen was het 53 procent. Er zijn wat dit betreft geen grote verschillen tussen grote en kleinere gemeenten. In de vroegschoolse periode schatten we het bereik op 63 procent; in 2007 was dit 67 procent. Het bereik lijkt dus te zijn afgenomen, al moeten we met deze conclusie voorzichtig zijn gezien het kleine aantal gemeenten. Voor zover er een daling is gesignaleerd, geldt dat vooral voor de middelgrote en kleine gemeenten. In de grote gemeenten (G4 en G27) zien we een toename van het bereik in de vroegschoolse periode.

Aantal gerealiseerde VVE-plaatsen – In de bestuurlijke overeenkomsten die het rijk in het voorjaar van 2008 heeft gesloten met de G4 en de VNG, zijn afspraken gemaakt over het aantal te realiseren *voorschoolse* VVE-plaatsen in 2011. In de overeenkomsten is bepaald dat er voldoende plaatsen dienen te zijn voor alle kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau en dat het VVE-aanbod dient te bestaan uit 4 dagdelen per week. In de G4 is dat laatste inmiddels praktisch en in de G27 vaak ook, maar middelgrote en kleine gemeenten bieden in 2008 gemiddeld 3 dagdelen aan, blijkt uit deze monitor.

Op basis van deze doelstelling hebben we een berekening gemaakt van het aantal gerealiseerde VVE-plaatsen. We konden gebruik maken van gegevens van 111 gemeenten, aanzienlijk meer dan bij de hierboven besproken berekening van het bereik.

Als we de eis van de 4 dagdelen buiten beschouwing laten, is 87 procent van het voor 2011 geplande aantal VVE-plaatsen inmiddels gerealiseerd. In grote en kleine gemeenten is dit percentage ongeveer even hoog. Als we echter rekening houden met de eis van 4 dagdelen, daalt het percentage naar 47 procent. Het criterium van vier dagdelen is vooral voor de kleinere gemeenten een zware eis. In de middelgrote gemeenten is 28 procent van het geplande aantal plaatsen gerealiseerd, in de kleine gemeenten (minder dan 30.000 inwoners) slechts 7 procent.

Personele inzet VVE

In de monitor is gevraagd naar extra inzet op peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen. In 81 procent van de gemeenten worden op (bijna) alle peuterspeelzalen extra uren ingezet; vorig jaar was dit 68 procent. In de G4 en G27 is er vrijwel overal dubbele bezetting; kleinere gemeenten lopen hun achterstand in.

In gemeenten waar VVE in de kinderopvang wordt aangeboden, wordt meestal geen extra personeel ingezet op de kinderdagverblijven. In de kinderopvang geldt al een gunstige leidster/kindratio, van 1:7, waarmee aan de VVE-norm wordt voldaan.

Op de basisscholen komt extra personele inzet minder vaak voor dan een jaar geleden, vooral in de kleinere gemeenten. Bij de kleine gemeenten is het percentage met (vrijwel) geen extra personele inzet gestegen van 34 naar 47 procent; bij de middelgrote gemeenten van 11 naar 16 procent.

Werving en toeleiding

Bijna driekwart van de gemeenten is actief op het gebied van werving en toeleiding. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) speelt hierbij een zeer belangrijke rol. Ook instellingen die VVE aanbieden, spelen vaak een actieve rol. Wat minder vaak zien we dat speciale programma's worden ingezet; drangmaatregelen zijn zeldzaam.

Monitoring en kwaliteit geregistreerde gegevens

Minder dan de helft van de gemeenten (39 procent) heeft een monitor. Dit percentage ligt lager dan bij de vorige meting. Kleinere gemeenten zijn wat dit betreft minder actief dan grote gemeenten.

Wat betreft de aangeleverde gegevens voor de landelijke monitor baseren de grote gemeenten zich hoofdzakelijk op controleerbare gegevens uit een lokaal informatiesysteem. Hoe kleiner de gemeente, des te vaker zijn de gegevens speciaal voor de Landelijke Monitor VVE bij elkaar gezocht.

Ruim een derde van de gemeenten is tevreden over de kwaliteit van de informatie waarover men beschikt. De meerderheid van de gemeenten verwacht in de nabije toekomst wel beter zicht te krijgen op de *voorschoolse* educatie, voor wat betreft de *vroegschoolse* educatie verwacht een minderheid in dit opzicht verbetering.

1. Inleiding

In opdracht van het ministerie van OCW voert Sardes de Landelijke Monitor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) uit. Het doel van de monitor is om periodiek de stand van zaken met betrekking tot de VVE in kaart te brengen. De eerste meting van de monitor is uitgevoerd in het voorjaar van 2007. Deze fungeert als ijkpunt, waartegen de resultaten van het VVE-beleid van de daaropvolgende jaren kunnen worden afgezet.

In deze rapportage doen we verslag van de tweede meting, uitgevoerd in het voorjaar van 2008. We doen verslag van de bevindingen en vergelijken de resultaten met die van de ijkpuntmeting.

1.1 Inhoud van de monitor

De tweede meting van de monitor is beperkter van opzet dan de ijkpuntmeting. In 2009 zal weer een volledige meting worden verricht, vergelijkbaar met de ijkpuntmeting.

Bij de gemeenten is in 2008 informatie verzameld over de volgende onderwerpen:

(1) Gemeentelijk VVE-beleid

- VVE-aanbod op peuterspeelzalen en/of kinderdagverblijven
- aantal kinderopvangverblijven/peuterspeelzalen/voorscholen/basisscholen met VVE
- definitie van doelgroepkinderen; toelatingsleeftijd kinderopvangverblijven/peuterspeelzalen/voorscholen

(2) Bereik van de VVE-doelgroep

- aantal doelgroepkinderen die deelnemen aan VVE
- aantal gerealiseerde voorschoolse VVE-plaatsen; aantal dagdelen deelname aan VVE-programma
- gemeentelijke bereikdoelstelling einde voor de komende jaren

(3) Personele inzet VVE

- extra inzet personele uren (o.a. voor 'dubbele bezetting')

(4) Werving en toeleiding

- activiteiten m.b.t. werving en toeleiding van doelgroepkinderen naar VVE

Verder is gevraagd naar de beschikbaarheid van actuele gegevens bij de gemeente over VVE in peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en basisscholen.

Er is bij deze meting niet gevraagd naar andere kwaliteitsaspecten, zoals programma's, samenwerking, opleidingsniveau en scholing. Dat zal weer gebeuren bij de volgende meting, in 2010.

1.2 Respons

Respons onder OAB-gemeenten

Met ingang van het schooljaar 2006/2007 ontvangen 294 gemeenten subsidie voor het onderwijsachterstandenbeleid. Als gevolg van de gemeentelijke herindelingen per 1 januari 2007 is dit aantal gedaald tot 292. In totaal gaat het om een bedrag van € 175 miljoen, waarvan een groot deel, € 110 miljoen, bestemd is voor VVE. Na 2006 zijn er extra financiële middelen toegevoegd aan dit budget: € 18 miljoen voor professionalisering van VVE-personeel (Vversterk) en € 45 miljoen voor het versneld bereiken van 70 procent van de doelgroepkinderen (FES-middelen).

De gemeenten die een OAB-uitkering krijgen, hebben we benaderd om mee te werken aan de Landelijke Monitor VVE. De verantwoordelijke beleidsambtenaren is verzocht om via het internet een vragenlijst in te vullen. Aan het onderzoek is deelgenomen door 182 gemeenten met een OAB-uitkering, dat is bijna twee derde (63%) van het totaal aantal OAB-gemeenten. De respons is aanmerkelijk hoger dan bij de eerste meting (netto respons 44%).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de respons binnen verschillende categorieën gemeenten.

Tabel 1.1 Respons

Gemeenten met OAB-budget	Aantal gemeenten	Respons	Netto Respons Pct.
G4	4	4	100%
G27	27	21	78%
> 30.000 inw.	113	67	59%
< 30.000 inw.	148	91	61%
Totaal	292	183	63%

De respons is het grootst onder de grote gemeenten, maar het verschil tussen grote en kleine gemeenten is lang niet zo groot als bij de eerste meting, in 2007. Toen werkte 31 procent van de kleine gemeenten (minder dan 30.000 inwoners) mee aan het onderzoek; nu 61 procent.

Doordat de respons onder grote gemeenten hoger is dan onder kleine gemeenten, hebben de resultaten van de monitor betrekking op een groter deel van de doelgroepkinderen dan het responspercentage van 63 procent op gemeenteniveau lijkt aan te geven. Voor elke categorie gemeenten geven we hieronder het totale aantal 'gewogen' leerlingen van 4 en 5 jaar weer. Voor deze kinderen ontvangen scholen extra financiële middelen; we kunnen hen beschouwen als de doelgroep van de *vroegschoolse* educatie. (Over de doelgroep van *voorschoolse* educatie hebben we geen vergelijkbare betrouwbare gegevens, maar we kunnen ervan uitgaan dat de verhoudingen ongeveer hetzelfde zullen zijn.)¹

¹ Dit is de landelijke definitie van de doelgroep van VVE, die we in dit rapport zullen hanteren. In feite zijn gemeenten vrij om hun eigen definitie van de doelgroep te hanteren. In het volgende hoofdstuk gaan we hier uitvoeriger op in.

Tabel 1.2 Respons op gemeente- en op leerlingniveau

Categorieën gemeenten	Populatie		Responsgroep		
	Aantal gemeenten	Aantal 4- en 5-jarige gew.ln.	Aantal gemeenten	Aantal 4- en 5-jarige gew.ln.	Pct. van populatie
G4	4	13.637	4	13.637	100%
G27	27	12.231	21	8.668	71%
> 30.000 inw.	113	17.206	67	9.366	54%
< 30.000 inw.	148	8.123	91	4.787	59%
Totaal	292	51.197	183	36.458	71%

Uit de tabel kunnen we afleiden dat we informatie hebben over 71 procent van de 4- en 5-jarige gewichtenleerlingen in de OAB-gemeenten. Bij de meting in 2007 was dit 70 procent. Op leerlingniveau is het verschil in ‘respons’ tussen 2007 en 2008 veel minder groot dan op gemeenteniveau. De oorzaak is dat er in de kleine gemeenten, die dit jaar veel beter hebben meegewerkt dan vorig jaar, betrekkelijk weinig gewichtenleerlingen zijn.

De responsgroep is *niet* volledig representatief naar gemeentegrootte. We hebben gezien dat kleine gemeenten zijn ondervertegenwoordigd (tabel 1.1). Daarom is bij de analyses gebruik gemaakt van weging. De kleine gemeenten krijgen bij de analyses een zwaarder gewicht, om voor de ondervertegenwoordiging te corrigeren. Om duidelijk te maken wat het effect is van de weging, geven we een voorbeeld. In de populatie maken de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) 1,4 procent uit van het totaal aantal gemeenten met een OAB-uitkering, in de responsgroep 2,2 procent van alle gemeenten die hebben meegewerkt. Bij het berekenen van totaalpercentages laten we de G4 gemeenten daarom minder zwaar meewegen. Bij de analyses krijgen ze een ‘gewicht’ van 0,63; zodoende zorgen we ervoor dat ze in de analyses toch 1,4% uit van het totaal uitmaken – zoals dat ook in de populatie het geval is. Dankzij deze weging hebben de totaalpercentages die in de tabellen zijn vermeld betrekking op de hele populatie van gemeenten.

Om te controleren of we inderdaad mogen generaliseren naar de populatie, hebben we nagegaan of de deelnemende gemeenten representatief zijn voor hun categorie (G4, G27, etc.) wat betreft de geografische spreiding en het percentage gewichtenleerlingen. Dat blijkt het geval te zijn. We kunnen er daarom vanuit gaan dat de responsgroep – na weging – representatief is.

Respons onder overige gemeenten

Behalve de OAB-gemeenten zijn er nog 150 gemeenten zonder OAB-uitkering. Inmiddels krijgen ook deze gemeenten een budget voor VVE. Via het accres van het gemeentefonds investeert de Rijksoverheid een extra bedrag in VVE. In 2011 zal dit zijn opgelopen tot een bedrag van € 56,5 miljoen. Bij de tweede meting is daarom aan een steekproef van deze overige gemeenten om medewerking gevraagd. We hebben 65 gemeenten om medewerking gevraagd; 32 van deze gemeenten hebben de vragenlijst geretourneerd; een respons van 49 procent. De bevindingen met betrekking tot deze gemeenten worden in de volgende hoofdstukken apart besproken, voor zover de resultaten bruikbaar zijn.

2. Gemeentelijk VVE-beleid

De doelstelling van het GOA-beleid in de periode 2002-2006 was: ten minste 50 procent van de doelgroep moet deelnemen aan een VVE-programma. De komende jaren moet dit percentage verder toenemen. Eind 2011 moeten er VVE-plaatsen zijn voor alle doelgroepkinderen.

In dit hoofdstuk beschrijven we het gemeentelijke VVE-beleid. We bekijken eerst welke voorschoolse instellingen de gemeenten betrekken bij het VVE-beleid (2.1), vervolgens gaan we in op de definitie van de doelgroep VVE (2.2).

In het volgende hoofdstuk presenteren vervolgens de kengetallen met betrekking tot het bereik.

2.1 VVE-beleid binnen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Van de gemeente die een OAB-uitkering ontvangen, kan verwacht worden dat ze ook OAB-beleid voeren. Vrijwel alle gemeenten doen dit ook. Vervolgens is de vraag: welke instellingen worden bij VVE betrokken? Zijn dit alleen de peuterspeelzalen of wordt ook de kinderopvang gesubsidieerd voor het aanbieden van VVE-programma's? Dit laatste kan helpen het bereik te vergroten.

Tabel 2.1 VVE-beleid: voert de gemeente VVE-beleid om onderwijsachterstanden te bestrijden?

	Aantal gemeenten met OAB-budget	Pct. gemeenten
Ja, wij voeren VVE-beleid, alleen binnen <i>peuterspeelzaalwerk</i>	117	64%
Ja, wij voeren VVE-beleid, ook in de <i>kinderopvang</i>	54	30%
Nee, maar tijdens de beleidsperiode 2002-2006 nog wel	1	1%
Nee, ook niet tijdens de periode 2002-2006	5	3%
Geen antwoord	6	3%
Totaal	183	100%

Van de gemeenten die VVE-beleid voeren, doet de meerderheid dat uitsluitend via het peuterspeelzaalwerk. In 30 procent van de gemeenten wordt ook de kinderopvang door de gemeente betrokken bij het VVE-beleid. Dat is iets meer dan vorig jaar, toen betrok ruim een kwart van de gemeenten (26%) de kinderopvang bij het VVE-beleid.

Dit betekent niet dat in de overige gemeenten *geen* VVE wordt aangeboden door kinderdagverblijven. Sommige instellingen voor kinderdagopvang kiezen er zelf voor gebruik te maken van een VVE-programma, zonder dat ze hiervoor gesubsidieerd worden via de gemeente. Uit onderzoek van Deloitte Consultancy in 2005 bleek dat veel kinderopvangorganisaties die VVE aanbieden dat doen zonder subsidie van de gemeente. Deze organisaties maken doorgaans wel gebruik van een regulier VVE-programma.²

Van de 32 gemeenten uit de responsgroep die geen OAB-uitkering ontvangen, voeren er 13 VVE-beleid (41%). Van deze gemeenten betrekken er 4 ook de kinderopvang bij het VVE-beleid (13%).

² G.M.L. Wever et al. (2005) *Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in de kinderopvang*. Rotterdam: Deloitte Consultancy.

2.2 Aantal voor- en vroegschoolse locaties met VVE

Aan de gemeenten is gevraagd op hoeveel locaties VVE wordt aangeboden. Op basis daarvan hebben we een schatting gemaakt van het totale aantal locaties met VVE-beleid in de OAB-gemeenten.

Tabel 2.2 Aanta locaties met VVE

Gemeenten met OAB-budget	peuterspeelzalen: aantal locaties met VVE	kinderdagverblijven: aantal locaties met VVE	basisscholen: aantal locaties met VVE
G4	484	50	377
G27	457	61	307
> 30.000 inw.	887	79	727
< 30.000 inw.	586	71	604
Totaal	2414	262	2014

Voor de voorschoolse periode zijn er ruim tweeënhalft duizend locaties met VVE, het aandeel kinderdagverblijven daarin is 10 procent. Het aantal basisscholen met VVE ligt iets boven de tweeduizend.

2.3 Definitie doelgroep VVE

Voordat we iets zeggen over het bereik, staan we stil bij de wijze waarop de doelgroep op landelijk niveau en door de gemeenten wordt gedefinieerd. Bij de definitie van de doelgroep kijken we naar:

- de criteria om te bepalen welke kinderen behoefte hebben aan VVE;
- de instroomleeftijd, ofwel de leeftijd waarop kinderen kunnen beginnen met een VVE-programma;
- de teldatum.

Criteria: gewichtenregeling of andere criteria

Als het gaat om de doelgroep van VVE wordt doorgaans gedacht aan de kinderen met een 'gewicht', kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau. Ook in deze rapportage gaan we daarvan uit als we analyses doen op landelijk niveau. De bekostiging van VVE gebeurt op basis van de oude gewichtenregeling, waarbij leerlingen van laagopgeleide ouders en/of ouders die niet in een westers land zijn geboren, een extra gewicht krijgen van 0,25, 0,40, 0,70 of 0,90. Met ingang van het schooljaar 2006/2007 wordt deze regeling stapsgewijs vervangen door een nieuwe regeling. De 4- en 5-jarige leerlingen zijn als eersten gewogen volgens de nieuwe regeling. Zij kunnen een extra gewicht krijgen van 0,30 of 1,20. In de meest recente afspraken over het te realiseren bereik in 2011 wordt uitgegaan van de nieuwe regeling. Voor alle 0,30- en 1,20-leerlingen moet er in 2011 een VVE-plaats zijn.³

Hoewel er op landelijk niveau dus een definitie is van de VVE-doelgroep, is deze niet omgezet in een dwingende richtlijn voor gemeenten of schoolbesturen. Gemeenten en schoolbesturen

³ Inmiddels zijn er afspraken gemaakt over een wijziging van de nieuwe gewichtenregeling, waarbij er extra middelen worden toegekend aan zogenaamde 'impulsgebieden', postcodegebieden met veel lage inkomens en/of veel uitkeringen. Zowel stedelijke als landelijke gebieden zullen tot de impulsgebieden behoren.

kunnen zelf bepalen welke kinderen als doelgroepkinderen moeten worden gezien. Aan de vertegenwoordigers van gemeenten hebben we gevraagd hoe zij de doelgroep van VVE definiëren. In tabel 2.3 geven we een overzicht van de verschillende definities.

Tabel 2.3 Definities doelgroep VVE (percentage gemeenten)*

	G4 (N = 4)	G27 (N = 21)	> 30.000 inw. (N = 67)	< 30.000 inw. (N = 91)	Totaal** (N = 183)
Voorschools: peuterspeelzalen					
Criteria gewichtenregeling	50%	67%	64%	38%	51%
Oude gewichtenregeling	50%	0%	10%	7%	8%
Nieuwe gewichtenregeling	0%	62%	27%	25%	29%
Beide gewichtenregelingen	0%	5%	27%	5%	14%
Andere criteria (jgz, psz, bao)	75%	57%	66%	57%	61%
Voorschools: kinderdagverblijven					
Criteria gewichtenregeling	0%	24%	12%	5%	10%
Oude gewichtenregeling	0%	0%	3%	0%	1%
Nieuwe gewichtenregeling	0%	24%	6%	4%	7%
Beide gewichtenregelingen	0%	0%	3%	1%	2%
Andere criteria (jgz, psz, bao)	50%	19%	19%	16%	18%
Vroegschoolse					
Criteria gewichtenregeling	100%	86%	82%	52%	67%
Oude gewichtenregeling	25%	5%	7%	10%	9%
Nieuwe gewichtenregeling	75%	71%	39%	29%	37%
Beide gewichtenregelingen	0%	10%	36%	13%	21%
Andere criteria (jgz, psz, bao)	0%	10%	19%	18%	17%

* In deze en de volgende tabellen geven we steeds percentages gemeenten weer. Bij een kleine categorie als de G4 lijkt het onnodig om 25%, 50%, etc. te vermelden in plaats van het aantal, maar we doen dit om de verschillende categorieën gemeenten makkelijker vergelijkbaar te maken.

** Gewogen percentages. Bij de berekening is gecorrigeerd voor de relatieve oververtegenwoordiging van grote gemeenten in de responsgroep (zie paragraaf 1.2). Dit geldt voor alle tabellen in dit hoofdstuk.

Voor de *vroegschoolse* periode is de ‘gewichtenregeling’ het belangrijkste criterium om te bepalen welke kinderen de doelgroep vormen van VVE. Van de grote en middelgrote gemeenten hanteert de overgrote meerderheid de gewichtenregeling, van de kleine gemeenten (< 30.000 inwoners) de helft (52%). Aan de gemeenten is gevraagd is of ze uitgaan van de oude of de nieuwe gewichtenregeling. Een reden om nog de oude gewichtenregeling te hanteren is dat de hoogte van de VVE-uitkering daarop is gebaseerd. Maar omdat de nieuwe leerlingen ook volgens de nieuwe regeling worden ‘gewogen’, wordt de nieuwe regeling inmiddels veel vaker gehanteerd dan de oude (resp. 37% en 9%). Daarnaast hanteert een behoorlijk deel van de gemeenten beide regelingen (21%).

Voor de *voorschoolse* periode liggen deze percentages lager: Dat is begrijpelijk, want op de peuterspeelzaal en de kinderdagverblijven worden kinderen nog niet ‘gewogen’. De helft van de gemeenten hanteert de gewichtenregeling voor VVE op de peuterspeelzaal, 10 procent voor de kinderopvang. Meer dan de helft van de gemeenten hanteert – soms in combinatie met de gewichtenregeling – andere criteria om de doelgroep te bepalen (61% voor het peuterspeelzaalwerk; 18% voor de kinderopvang). In de meeste gevallen gaat men uit van de

indicatie en verwijzing door de jeugdgezondheidszorg. Deze verwijst op basis van risicofactoren zoals lage SES-scores, land van herkomst, beheersing van de Nederlandse taal.

Instroomleeftijd

Bij het vaststellen van streefdoelen met betrekking tot het bereik van VVE gaat de rijksoverheid er vanuit dat kinderen zouden moeten beginnen met een VVE-programma als ze tweeënhalf zijn. Dat is inderdaad tamelijk gebruikelijk, maar veel gemeenten hanteren een andere instroomleeftijd.

We laten hieronder de instroomleeftijd zien, per categorie gemeenten. Bij de kinderopvang beschikken we niet over voldoende gegevens om de uitsplitsing te maken tussen kleine en grote gemeenten; daarom geven we daarvoor alleen een totaalpercentages voor alle gemeenten samen.

Tabel 2.4 Instroomleeftijd peuterspeelzaal voor VVE-programma (percentage gemeenten)

	peuterspeelzalen				Totaal (N = 124)	kinderdag- verblijven
	G4 (N = 4)	G27 (N = 15)	> 30.000 inw. (N = 51)	< 30.000 inw. (N = 54)		Totaal (N = 21)
2 jaar	0%	33%	37%	28%	32%	71%
2 jaar en 3 maanden	0%	20%	20%	17%	18%	5%
2 jaar en 6 maanden	75%	40%	39%	39%	40%	19%
2 jaar en 9 maanden	25%	7%	4%	2%	4%	5%
3 jaar	25%	7%	14%	22%	18%	5%
Totaal*	125%	107%	114%	108%	110%	105%

* Totaalpercentages kunnen groter zijn dan honderd, doordat binnen één gemeente twee of meer verschillende instroomleeftijden worden gehanteerd.

Tweeënhalf jaar is de meest genoemde instroomleeftijd in het peuterspeelzaalwerk. Daarnaast is er een grote groep gemeenten waar peuters al vanaf hun tweede verjaardag kunnen instromen (32 procent). Ook komt het voor dat kinderen pas op hun derde verjaardag aan het VVE-programma beginnen (18 procent). Dit zien we vooral in de kleinere gemeenten. Het percentage gemeenten met een instroomleeftijd van 3 jaar is toegenomen ten opzichte van de eerste meting van de Landelijke Monitor VVE; destijds hanteerde 9 procent van de gemeenten 3 jaar als instroomleeftijd.

Op de kinderdagverblijven is 2 jaar de modale instroomleeftijd voor een VVE-programma. Op het kinderdagverblijf zijn kinderen al vanaf hun eerste levensjaar welkom op het kinderdagverblijf. Zodra ze baat hebben bij een VVE-programma, kunnen ze daaraan deelnemen. Dat sommige kinderdagverblijven pas met VVE beginnen na de tweede verjaardag, kan te maken hebben met het moment waarop de kinderen overgaan naar de peutergroep. Bij het berekenen van het bereik van VVE zullen we uitgaan van de meest voorkomende instroomleeftijd bij het peuterspeelzaalwerk, tweeënhalf jaar.

Teldatum

In de toelichting bij de enquête is aangegeven dat de vragen betrekking hebben op de situatie in het schooljaar 2007-2008. De respondenten is gevraagd uit te gaan van één teldatum, het liefst 1

oktober 2007, de datum van de leerlingentellingen. Dit hebben we gedaan we om methodologische redenen.⁴

Tabel 2.5 Teldata bereik VVE (percentage gemeenten)

Bereik VVE	peuterspeelzalen/ voorscholen (N = 183)	kinderdag- verblijven (N = 54)	basisscholen (N = 183)
2005	–	–	< 1%
2006	3%	–	5%
2007	57%	41%	42%
2008	13%	6%	2%
Geen antwoord	26%	54%	51%

Door de meeste gemeenten zijn de gerapporteerde gegevens over het bereik afkomstig uit 2007. Slechts een klein percentage gaat uit van 2005 of 2006. De exacte teldatum bij de basisscholen is doorgaans 1 oktober 2007, de datum van de leerlingentelling. Maar ook bij de peuterspeelzalen wordt relatief vaak de maand oktober gehanteerd als teldatum. Een groot deel van de gemeenten heeft geen bereikgegevens beschikbaar en noemt daarom geen teldatum. Dit geldt vooral voor de gegevens met betrekking tot VVE in het basisonderwijs (51% van de gemeenten). Waarschijnlijk is dit het gevolg van het feit dat de gemeenten sinds 2006 verantwoordelijk zijn voor de voorschoolse educatie en niet meer voor de vroegschoolse educatie.

⁴ Vroeg in het schooljaar zitten er nog betrekkelijk weinig zesjarigen in de groepen 1 en 2. Dat maakt het beter mogelijk het bereik te berekenen, door het aantal doelgroepleerlingen dat een VVE-programma volgt te delen door het aantal 4- en 5-jarige doelgroepleerlingen. Later in het schooljaar zitten er meer zesjarigen in groep 1 en 2, zodat de berekening van het bereik minder nauwkeurig zou worden.

3. Bereik van de doelgroep

Eén van de centrale vragen van de Landelijke Monitor VVE is wat het bereik is onder de doelgroep. In de vorige rapportage over de monitor hebben we het bereik berekend door na te gaan welk gedeelte van de ‘gewichtenleerlingen’ gebruik maakt van een VVE-programma. Dat doen we ook in deze rapportage (paragraaf 3.1). Zodoende kan een vergelijking tussen beide metingen worden gemaakt.

Als we echter uitgaan van de recente bestuurlijke overeenkomsten tussen de rijksoverheid en de gemeenten, ligt het voor de hand om het bereik van VVE anders te meten. In feite gaat het in deze overeenkomsten om gerealiseerde *plaatsen* voor VVE. Dit aantal moet tenminste gelijk zijn aan het aantal voorschoolse doelgroepkinderen, op basis van de nieuwe gewichtenregeling. Een tweede eis is dat een VVE-plaats vier dagdelen per week omvat. We berekenen het bereik ook volgens deze definitie (paragraaf 3.2).

3.1 Percentage gewichtenkinderen dat deelneemt aan VVE

Bij het berekenen van het percentage gewichtenkinderen dat deelneemt aan VVE, hanteren we één landelijke definitie, die aansluit bij de definitie van de rijksoverheid en – zoals is gebleken in de vorige paragraaf – van de meeste gemeenten. Ook bij de vorige meting van de monitor hebben we deze definitie gehanteerd:

- Voor de *voorschoolse* periode rekenen we tot de doelgroep alle kinderen van 2½ tot 4 jaar met een ‘gewicht’; strikt genomen hebben deze kinderen nog geen gewicht, maar we kunnen hun aantal wel schatten op basis van a) het aantal 4- en 5-jarige gewichtenleerlingen b) CBS-gegevens omtrent bevolkingstoename of afname per gemeente.
- Voor de *vroegschoolse* periode rekenen we tot de doelgroep alle kinderen van 4 en 5 jaar met een ‘gewicht’. Bij het berekenen van het bereik van VVE maken we onderscheid tussen gemeenten die registreren volgens de oude gewichtenregeling en gemeenten die de nieuwe gewichten hanteren.

Net als bij de vorige meting moeten we om te beginnen constateren dat een zeer groot deel van de gemeenten geen cijfermatige gegevens heeft kunnen verstrekken omtrent het bereik van VVE. Op de vraag naar het bereik in de *voorschoolse* periode hebben 45 gemeenten bruikbare cijfers aangeleverd; die gegevens hebben voornamelijk betrekking op het peuterspeelzaalwerk; over VVE op de kinderopvang hebben we van slechts zeven gemeenten bruikbare gegevens. Over de *vroegschoolse* periode hebben we gegevens van 49 gemeenten.

Van de categorie gemeenten zonder OAB-subsidie is het aantal dat bruikbare gegevens over bereik heeft aangeleverd zo laag (5 van de 32), dat we over deze groep geen uitspraken durven doen.

Bij het berekenen van het bereikpercentage gaan sommige gemeenten nog steeds uit van de oude gewichtenregeling, andere gemeenten van de nieuwe gewichtenregeling en weer andere van beide regelingen (zie paragraaf 2,3). In de rapportage over de vorige meting werden percentages gerapporteerd voor beide regelingen apart. Aangezien er bij deze tweede meting

nauwelijks verschil blijkt te zijn tussen de bereikpercentages volgens de oude en volgens de nieuwe regeling, is het nu niet zinvol om dat te doen. In de onderstaande tabel gaan we uit van de aantallen doelgroepkinderen in oktober 2007, volgens de nieuwe gewichtenregeling.

Tabel 3.1 Bereik VVE-doelgroep volgens de *nieuwe* gewichtenregeling, 2008

Gemeenten met OAB-budget	voorschools (peuterspeelzalen en kinderopvang) (N = 45)			vroegschoolen (basisscholen) (N = 49)		
	omvang doelgroep*	schatting % doelgroep bereikt	schatting aantal bereikt	omvang doelgroep*	schatting % doelgroep bereikt	schatting aantal bereikt
G4	10.776	60%	6.517	13.637	93%	12.671
G27	8.861	60%	5.321	12.231	71%	8.684
> 30.000 inw.	11.931	69%	8.249	17.206	43%	7.421
< 30.000 inw.	5.475	55%	2.986	8.123	42%	3.397
Totaal **	37.043	62%	23.074	51.197	63%	32.254

* Berekend op basis van aantal gewichtenleerlingen basisonderwijs (bron: CFI, ministerie van OCW) en demografische ontwikkeling per gemeente.

** Gewogen percentage.

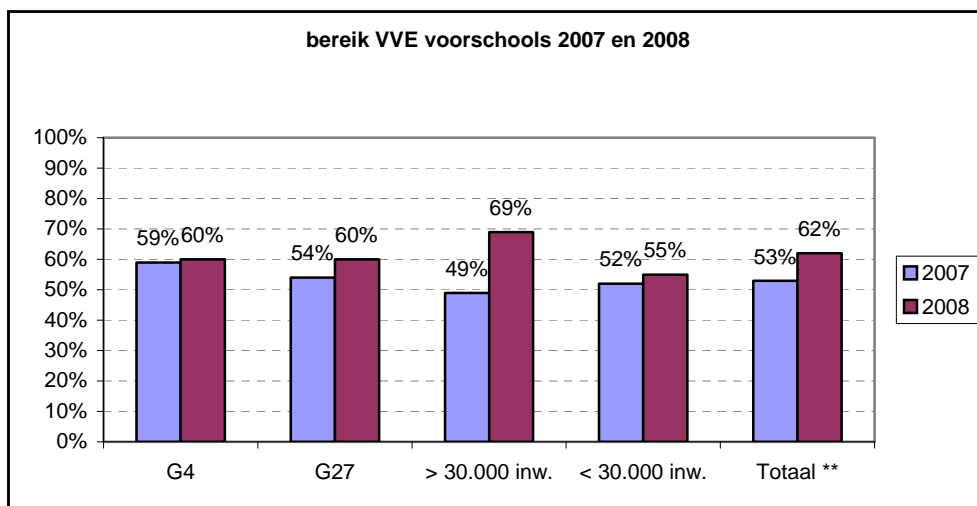
In de *voorschoolse periode* wordt een ruime meerderheid bereikt: 62 procent. Verreweg het grootste deel (57 procent) krijgt VVE op de peuterspeelzaal of voorschool. Het bereik van VVE via de kinderopvang schatten we op 5 procent. We moeten hierbij aantekenen dat we dit doen op basis van gegevens van slechts zeven gemeenten; het is dus een voorzichtige schatting. Dit betekent dat ruim 21 duizend doelgroepkinderen van 2½ tot 4 jaar een VVE-peuterspeelzaal of voorschool bezoeken en ongeveer 2 duizend kinderen een VVE-kinderdagverblijf.

Het bereikpercentage van VVE in de voorschoolse periode is duidelijk gestegen ten opzichte van het bereikpercentage één jaar geleden; toen was het 53 procent, nu 62 procent. De verschillen tussen grote en kleine gemeenten zijn beperkt, net als bij de vorige meting. In de grotere gemeenten maken de doelgroepkinderen een groter deel uit van het totaal aantal kinderen dat met VVE wordt bereikt, dan in kleinere gemeenten. Daar staat tegenover dat het totale bereik van de peuterspeelzalen (onder de totale populatie 2- 3-jarigen) groter is in kleine dan in grote gemeenten. Op basis van de gegevens die met deze monitor zijn verzameld, schatten we het deelnamepercentage in kleine gemeenten (minder dan 30.000 inwoners) op ongeveer 70% en in de grote en middelgrote gemeenten rond de 50 procent. Het percentage in de G4 ligt weer iets hoger, op ca. 55 procent; hoogstwaarschijnlijk ten gevolge van toelidingscampagnes in het kader van VVE.

Het bereikpercentage in de *vroegschoolse periode* schatten we op 63 procent. Dit percentage is niet toegenomen ten opzichte van de meting in 2007. Integendeel: toen was het 67 procent. Aangezien de berekeningen gezien moeten worden als schattingen, kunnen we bij deze lichte daling niet met stelligheid beweren dat het bereikpercentage afneemt, maar van een toename van het bereik lijkt in ieder geval geen sprake te zijn.

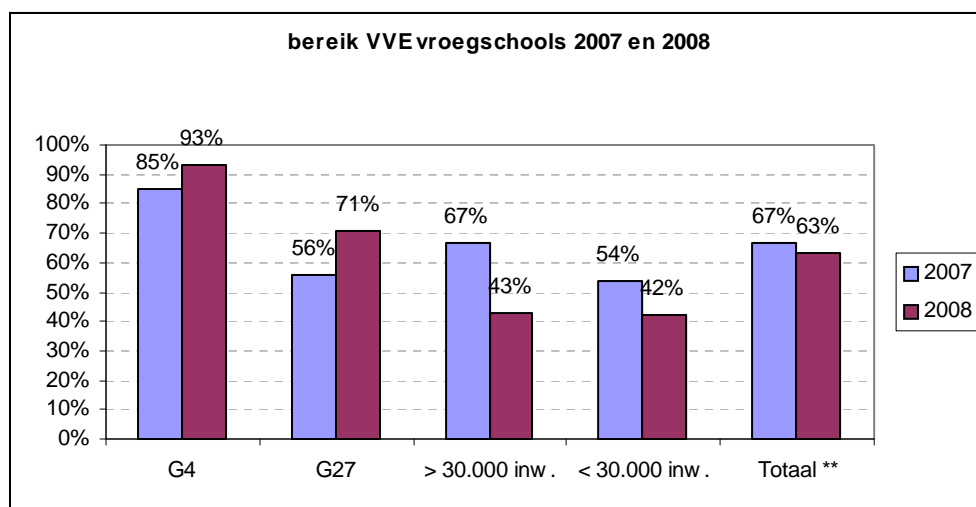
In de figuren 3.1 en 3.2 maken we een vergelijking tussen het bereik in 2007 en 2008. We zien dat het bereik in de *voorschoolse periode* in alle categorieën gemeenten is gestegen. De sterkste stijging doet zich voor in middelgrote gemeenten; gezien het kleine aantal gemeenten dat de betreffende vragen heeft beantwoord, waarschuwen we er wel voor dat het ook hier om schattingen gaat en niet om exacte gegevens.

Figuur 3.1 Ontwikkeling bereik *voorschoolse* educatie tussen 2007 en 2008 (schattingen op basis van N = 45 - 47)

Figuur 3.2 laat zien dat er vooral in de kleinere gemeenten een daling van het bereik lijkt op te treden in de *vroegschoolse periode*. Sinds de ‘knip’ tussen voor- en vroegschoolse educatie heeft de gemeente veel minder invloed op de vroegschoolse educatie. Scholen hebben zelf de verantwoordelijkheid om keuzes te maken met betrekking tot VVE. De verklaring kan zijn dat scholen er minder dan vorig jaar voor kiezen om VVE-beleid te voeren. Als kanttekening geldt ook hier weer dat we slechts van een beperkt aantal gemeenten gegevens hebben en dat de kwaliteit van deze gegevens niet altijd optimaal is, juist doordat er wat dit betreft geen subsidierelatie meer is tussen gemeente en scholen (zie over de kwaliteit van de gegevens ook paragraaf 6.2).

Figuur 3.2 Ontwikkeling bereik vroegschoolse educatie tussen 2007 en 2008 (schattingen op basis van N = 43 - 49)

Behalve de doelgroepkinderen is er nog een groot aantal andere kinderen dat deelneemt aan VVE. Het percentage doelgroepleerlingen per VVE-groep hangt sterk samen met de gemeentegrootte (tabel 2.6).

Tabel 3.2 Percentage doelgroepkinderen op VVE-locaties (gem. percentage)

Bereik VVE	peuterspeelzalen/ voorscholen	basisscholen
G4	82%	66%
G27	47%	54%
> 30.000 inw.	38%	34%
< 30.000 inw.	23%	19%
Totaal *	49%	45%

* Gewogen percentages

In de grote steden bestaan de VVE-groepen voor het overgrote deel uit doelgroepkinderen. Niet alleen op de scholen, maar juist op de peuterspeelzalen. In de middelgrote gemeenten behoort ongeveer een derde van de kinderen die aan VVE deelneemt tot de doelgroep, in de kleine gemeenten (minder dan 30.000 inwoners) minder dan een kwart.

Op basis van deze percentages schatten we dat in totaal ruim 50 duizend peuters en ruim 70 duizend kleuters deelnemen aan VVE.

3.2 Aantal gerealiseerde voorschoolse VVE-plaatsen

Bestuurlijke overeenkomsten van het rijk met G4 en VNG

In bestuurlijke overeenkomsten die het rijk in het voorjaar van 2008 heeft gesloten met de G4 en de VNG, zijn afspraken gemaakt over het aantal te realiseren voorschoolse plaatsen. In de G4 zouden in totaal 13.400 moeten worden gerealiseerd: 4600 in Amsterdam, 3100 in Den Haag, 4350 in Rotterdam en 1350 in Utrecht.⁵ Deze aantallen komen ongeveer overeen met het aantal

⁵ Ministerie van OCW (2008), Bestuurlijke overeenkomst over voorschoolse educatie in de G4.

4- en 5-jarige gewichtenleerlingen volgens de nieuwe regeling. Aangenomen wordt dat ongeveer dezelfde aantallen gelden voor de groep 2- en 3-jarigen. Met de VNG zijn afspraken gemaakt over de doelstellingen voor de overige gemeenten. Voorschoolse educatie moet aangeboden worden aan alle kinderen van 2,5 tot 4 jaar die VVE nodig hebben. “Het gaat minimaal om het aantal plaatsen dat overeenkomst met het aantal voorschoolse doelgroepkinderen op basis van de gewichtenregeling zoals die in 2011 geheel is ingevoerd.”⁶

De afspraken hebben geen betrekking op het aantal vroegschoolse plaatsen. De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie, schoolbesturen voor de vroegschoolse educatie. Daarom presenteren we alleen gegevens met betrekking tot de gerealiseerde plaatsen *voorschoolse* educatie.

Aantal dagdelen VVE per week

Kinderen moeten met ingang van het schooljaar 2007-2008 ten minste 3 dagdelen per week deelnemen aan een VVE-programma. Dit is vastgelegd in de AMvB Onderwijsachterstandenbeleid 2006.⁷ Uit onderzoek naar de effectiviteit van VVE blijkt dat het wenselijk is dat de programma's nog intensiever zijn; eigenlijk zouden kinderen gedurende 4 dagdelen aan een VVE-programma moeten deelnemen. In de overeenkomsten van de rijksoverheid met de G4 en met de VNG is bepaald dat het VVE-aanbod in 2011 dient te bestaan uit 4 dagdelen per week. Om hiermee rekening te kunnen houden, is in de enquête ook gevraagd naar het aantal dagdelen dat VVE wordt aangeboden.

De respondenten konden aangeven hoeveel kinderen 2, 3 of 4 dagdelen VVE volgen. Op basis daarvan is het gemiddelde aantal dagdelen binnen de gemeente berekend.

Over het aantal dagdelen binnen het peuterspeelzaalwerk hebben de meeste gemeenten informatie verstrekt, maar het aantal dagdelen binnen de kinderopvang is doorgaans niet bekend. Voor kinderdagverblijven is het lastiger om met vaste VVE-dagdelen te werken, aangezien de kinderen op verschillende dagen naar het kinderdagverblijven komen. Voor zover de gemeente hier wel informatie over heeft, komt het beeld vrij sterk overeen met de informatie over de peuterspeelzalen.

⁶ Ministerie van OCW (2008), Bestuurlijke afspraken Voor- en Vroegschoolse Educatie.

⁷ Ministerie van OCW (2006), Besluit doelstelling en bekostiging onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010.

Tabel 3.3 Percentage gemeenten met 2, 3 of 4 dagdelen; gemiddeld aantal dagdelen dat VVE-programma wordt aangeboden; peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Gemeenten met OAB-budget	peuterspeelzalen (N = 183)				Kinderdag- verblijven (N = 16)
	2 dagdelen (of minder)	3 dagdelen	4 dagdelen (of meer)	Gem. aantal dagdelen per gemeente	Gem. aantal dagdelen per gemeente
G4	0%	0%	100%	4,0	4,0
G27	0%	54%	46%	3,5	3,9
> 30.000 inw.	17%	63%	20%	3,1	3,3
< 30.000 inw.	34%	56%	10%	2,8	2,6
Totaal	46%	30%	24%	3,4	3,6

De meeste gemeenten voldoen inmiddels aan het criterium van drie dagdelen dat is vastgelegd in de AMvB onderwijsachterstandenbeleid van 2006. Dit geldt voor zowel grote als kleine gemeenten. Niettemin zijn er wel duidelijke verschillen tussen grotere en kleinere gemeenten. Hoe groter de gemeente, hoe meer dagdelen VVE er worden aangeboden. De gemeenten uit de G4 en de G27 bieden allemaal 3 of 4 dagdelen aan. Van de middelgrote gemeenten (groter dan 30.000 inwoners) voldoet 17 procent nog niet aan dit criterium (vorig jaar 29 procent) en van de kleine gemeenten 34 procent (vorig jaar 67 procent).

Als we niet alleen kijken naar de huidige regelgeving, maar naar de doelstellingen voor 2011, moet het aanbod bestaan uit 4 dagdelen VVE per week. De G4 voldoen nu al volledig aan die eis en binnen de G27 heeft bijna de helft van de peuterspeelzalen (46 procent) een aanbod van 4 dagdelen. In de kleinere gemeenten is een aanbod van 4 dagdelen echter nog vrij zeldzaam. Dit doel is behaald op 20 procent van de locaties in middelgrote gemeenten en 10 procent in de kleine gemeenten.

Van vijf gemeenten zonder OAB-subsidie weten we hoeveel dagdelen ze aanbieden. Drie van de vijf bieden 2 dagdelen per week aan, één gemeente biedt 3 dagdelen aan en één gemeente een combinatie van 2 en 3 dagdelen.

Aantal gerealiseerde VVE-plaatsen

Bij het overzicht van het aantal gerealiseerde VVE-plaatsen kijken we ook naar het aantal dagdelen, omdat dit deel uitmaakt van de overeenkomst tussen rijk en gemeenten. We maken onderscheid tussen VVE-plaatsen van tenminste twee dagdelen (onvoldoende volgens huidige regelgeving), tenminste drie dagdelen (voldoende volgens huidige regelgeving) en vier dagdelen (conform de afspraken tussen rijk en gemeenten voor 2011).

In de eerste plaats willen we erop wijzen dat de gegevens in de tabel betrekking hebben op veel meer gemeenten dan de berekening van het bereik in paragraaf 3.1, namelijk 111 gemeenten. De oorzaak daarvan is dat veel gemeenten wel hebben geregistreerd hoeveel kinderen in totaal deelnemen aan VVE, maar niet hoeveel doelgroepkinderen. Het eerste is voldoende voor het vaststellen van het aantal gerealiseerde VVE-plaatsen; het tweede is noodzakelijk voor het berekenen van het bereik onder de *doelgroep* (zoals in de vorige paragraaf is gedaan).

Als we vervolgens naar de percentages kijken, zien we dat het criterium van vier dagdelen vooral voor de kleinere gemeenten een zware eis is.

Tabel 3.4 Percentages gerealiseerde voorschoolse VVE-plaatsen, van 2, 3 of 4 dagdelen

Gemeenten met OAB-budget	voorschools (peuterspeelzalen en kinderopvang) (N = 111)			
	Aantal te realiseren plaatsen*	Pct. plaatsen gerealiseerd (≥2 dagdelen)	Pct. plaatsen gerealiseerd (≥3 dagdelen)	Pct. plaatsen gerealiseerd (≥4 dagdelen)
G4	13.400	83%	83%	83%
G27	8.861	93%	88%	55%
> 30.000 inw.	11.931	85%	78%	28%
< 30.000 inw.	5.475	88%	59%	7%
Totaal **	39.667	87%	79%	47%

* Berekend op basis van aantal gewichtenleerlingen basisonderwijs (bron: CFI, ministerie van OCW) en demografische ontwikkeling per gemeente. Bij de G4 zijn in de bestuurlijke overeenkomst met het rijk aantallen te realiseren VVE-plaatsen per gemeente vastgelegd.

** Gewogen percentage.

Wanneer we kijken naar *alle* gerealiseerde plaatsen, van 2, 3 of 4 dagdelen per week, lijkt het alsof de doelstelling van 2011 al bijna is behaald. Zowel in grote als kleine gemeenten ligt het aantal gerealiseerde plaatsen boven de 80 procent van de ‘target’.⁸

Ook als we iets strenger zijn en alleen de plaatsen van tenminste drie dagdelen meerekenen, is het beeld nog tamelijk gunstig. Zelfs in de kleine gemeenten wordt meer dan de helft van de te realiseren VVE-plaatsen inmiddels bezet voor tenminste drie dagdelen per week. In de bestuurlijke overeenkomsten is echter sprake van *vier* dagdelen per week in 2011. Als dit als eis wordt gesteld, is in de kleine gemeenten slechts een zeer klein deel van het beoogde aantal VVE-plaatsen gerealiseerd (7 procent). Het is duidelijk waardoor dit komt: slechts 10 procent van de VVE-plaatsen in kleine gemeenten bestaat uit vier dagdelen per week (zie tabel 3.3). In de middelgrote gemeenten is ruim een kwart (28 procent) gerealiseerd, in de G27 ruim de helft (55 procent). Alleen voor de G4 lijkt het gestelde doel binnen handbereik.

3.3 Doelstelling bereik voor de toekomst

De doelstelling tijdens de laatste GOA-periode (2002-2006) was dat 50 procent van de doelgroep een VVE-programma zou moeten volgen. De financiering was daarop afgestemd. Eind 2009 zou een percentage van 70 gehaald moeten worden.⁹ Dit is een landelijke doelstelling. Aan de gemeenten is gevraagd wat hun eigen doelstelling is voor deze termijn.

⁸ Deze percentages liggen aanzienlijk hoger dan het percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan VVE (62 procent; zie vorige paragraaf). De verklaring ligt voor de hand: behalve doelgroepkinderen nemen ook andere kinderen deel aan VVE-programma's (zie tabel 3.2).

⁹ In de nota van toelichting op de AMvB Onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 werd nog de datum 1 augustus 2009 genoemd. Vervolgens heeft het kabinet € 45 miljoen extra ter beschikking gesteld, voor het versneld behalen van deze doelstelling.

Tabel 3.5 Doelstelling bereik VVE (percentages gemeenten)

	G4 (N = 4)	G27 (N = 21)	> 30.000 inw. (N = 57)	< 30.000 inw. (N = 47)	Totaal*
Voorschools					
70%	50%	48%	60%	52%	55%
andere doelstelling	50%	29%	28%	9%	19%
geen bereikdoelstelling	0%	0%	6%	12%	8%
geen antwoord	0%	23%	6%	27%	18%
Vroegschool					
70%	50%	24%	21%	29%	26%
andere doelstelling	0%	24%	12%	3%	8%
geen bereikdoelstelling	50%	29%	61%	41%	48%
geen antwoord	0%	23%	6%	27%	18%

* Gewogen percentages

We zien dat veel gemeenten de landelijke doelstelling overnemen. Voor de voorschoolse educatie 55 procent; vorig jaar was dit 59 procent. Ongeveer één op de vijf gemeenten heeft een andere doelstelling. Een klein percentage heeft geen doelstelling. Als het gaat om de doelstelling voor vroegschoolse educatie is dat percentage veel groter. Bijna de helft van de gemeenten heeft geen doelstelling vastgelegd voor het bereik van VVE op de basisschool. De verklaring hiervoor is dat sinds de ‘knip’ tussen voor- en vroegschoolse de primaire verantwoordelijkheid voor het vroegschoolse deel bij de schoolbesturen ligt. Iets meer dan een derde van de gemeenten (34%) heeft een doelstelling voor het bereik op de basisschool. In de meeste gevallen is het streefpercentage vastgesteld op 70 procent. Bij de vorige meting was dit ruim de helft. Het is niet duidelijk waardoor deze daling wordt veroorzaakt.

Aan de gemeenten is ook gevraagd naar hun verwachting omtrent het behalen van het streefpercentages. De antwoorden worden weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 3.6 Verwachting dat streefpercentage wordt gehaald vóór eind 2009 (percentages gemeenten)

	Voorschools	Vroegschool
Ja, bereik is nu al hoger dan lokaal streefpercentage	14%	5%
Ja, bereik schommelt rond lokaal streefpercentage	11%	9%
Ja, maar dat kost nog flink wat inspanningen	27%	11%
Nee, streefpercentage wordt waarschijnlijk niet gehaald	9%	2%
Geen antwoord/niet van toepassing	38%	73%

Voor wat betreft de voorschoolse educatie zegt een kwart (25 procent) dat de doelstelling nu al (bijna) is behaald. Nog eens 27 procent verwacht dat dit de komende jaren zal lukken. Over het bereik in de vroegschoolse periode zijn de gemeenten minder optimistisch. Dit wordt grotendeels verklaard door de andere rol die ze wat dit betreft vervullen: dit wordt in de eerste plaats gezien als de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Bijna driekwart van de

gemeenten doet dan ook geen uitspraak over het al dan niet behalen van doelstellingen voor de vroegschoolse periode.¹⁰

Bij de eerste meting werd geconstateerd dat kleine gemeenten optimistischer zijn dan grote gemeenten over het behalen van de doelstelling. Een dergelijk verschil hebben we bij deze tweede meting niet gevonden. Er zijn geen duidelijke verschillen tussen grote en kleine gemeenten.

¹⁰ Een vergelijking met de eerste meting wordt hier niet gemaakt, omdat destijds werd gevraagd naar het behalen van de doelstelling in 2011 en nu naar het behalen van de doelstelling in 2009.

4. Personele inzet VVE

Een belangrijk aspect van de kwaliteit van VVE is de personele inzet. Als er meer dan één professionele leidster of leerkracht per groep is (dubbele bezetting), kan aan de kinderen meer persoonlijke aandacht worden gegeven. Dit komt de effectiviteit van VVE ten goede, blijkt uit onderzoek.

In de monitor is gevraagd naar extra inzet op de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen.

Tabel 4.1 Welk deel van de peuterspeelzalen/voorscholen met VVE zet extra personele uren in (dubbele bezetting) (percentage gemeenten)

	G4 (N=4)	G27 (N=16)	> 30.000 inw. (N = 63)	< 30.000 inw. (N = 67)	Totaal (N = 150)
(Bijna) Geen	0	0	8	15	11
Minder dan de helft	0	0	3	5	4
De helft	0	0	2	6	4
Meer dan de helft	0	6	0	2	2
(Bijna) allemaal	100	94	87	73	81

In ruim tachtig procent van de gemeenten worden op (bijna) alle peuterspeelzalen extra uren ingezet. Vorig jaar was dit 68 procent. De situatie in de grotere gemeenten is gunstiger dan in de kleine gemeenten. In de G4 en G27 is er vrijwel overal dubbele bezetting. Maar de kleine gemeenten lopen hun achterstand in. Vorig jaar had slechts een krappe meerderheid van de kleine gemeenten overal dubbele bezetting, nu al bijna driekwart. Ook de gemeenten zonder OAB-subsidie werken met dubbele bezetting – voor zover bekend; de vragen zijn beantwoord door 5 van de 13 gemeenten met VVE-beleid.

Tabel 4.2 Welk deel van de kinderdagverblijven met VVE zet extra personele uren in (dubbele bezetting) (percentage gemeenten)

	G4 (N= 2)	G27 (N = 8)	> 30.000 inw. (N = 18)	< 30.000 inw. (N = 20)	Totaal
(Bijna) Geen	50	50	72	60	64
Minder dan de helft	0	0	0	5	3
De helft	0	0	0	5	3
Meer dan de helft	0	0	0	0	0
(Bijna) allemaal	50	50	28	30	31

In de gemeenten waar VVE ook in de kinderopvang wordt aangeboden, wordt meestal geen extra personeel ingezet op deze kinderdagverblijven. Natuurlijk geldt in de kinderopvang al een leidster/kindratio van 1:7 bij een groep met kinderen in de leeftijd van 2 en 3 jaar. Daarmee wordt al voldaan aan de norm die geldt voor VVE: een groep van maximaal 15 kinderen, met twee leidsters. In de rest van de gemeenten wordt in (bijna) *alle* kinderdagverblijven extra personeel ingezet. Het lijkt een kwestie van ‘alles of niets’. Dat komt doordat er zelden meer dan drie VVE-kinderdagverblijven in een gemeente zijn.

Van de gemeenten zonder subsidie werken er 2 van de 13 met dubbele bezetting in de kinderopvang.

Tabel 4.3 Welk welk deel van de basisscholen met VVE zet extra personele uren in (dubbele bezetting) (percentage gemeenten) (percentage gemeenten)

	G4 (N=4)	G27 (N=16)	> 30.000 inw. (N = 63)	< 30.000 inw. (N = 66)	Totaal (N = 149)
(Bijna) Geen	0	12	16	47	31
Minder dan de helft	0	13	10	11	11
De helft	0	0	8	11	9
Meer dan de helft	0	0	5	3	3
(Bijna) allemaal	100	75	62	29	47

Bij de eerste meting van de monitor in 2007 leek het beeld op de basisscholen sterk op dat in de peuterspeelzalen. Een jaar later is het verschil echter groter geworden, vooral in de kleinere gemeenten. Op de scholen komt extra personele inzet minder vaak voor dan een jaar geleden. In ongeveer de helft van de kleine gemeenten (47 procent) komt het niet of nauwelijks voor; in 2007 was dit 34 procent. Bij de middelgrote gemeenten is het percentage scholen zonder extra personeel voor VVE ook toegenomen, van 11 procent in 2007 naar 16 procent bij deze tweede meting.

In 2 van de 13 gemeenten zonder AOB-subsidie die VVE-beleid voeren, wordt in het basisonderwijs met dubbele bezetting gewerkt.

5. Werving en toeleiding

Uit de eerste meting van de VVE-monitor in 2007 bleek dat veel gemeenten niet tevreden waren over werving en toeleiding binnen hun gemeenten. Slechts een kwart van de gemeenten was het eens met de stelling “De bestaande wijze van werving en toeleiding van doelgroepkinderen naar de VVE-voorzieningen volstaat voor het realiseren van de lokale bereikdoelstelling.” Daarom zijn bij deze tweede meting enkele vragen over dit onderwerp toegevoegd.

In de eerste plaats is gevraagd of de gemeente acties uitvoert in het kader van werving en toeleiding. De meerderheid van de gemeenten zegt dit te doen.

Tabel 5.1 Gemeenten die acties uitvoeren in het kader van werving en toeleiding van doelgroepkinderen naar VVE (percentages) (N = 165)

Gemeenten met OAB-budget	% gemeenten*
G4	100%
G27	75%
> 30.000 inw.	76%
< 30.000 inw.	68%
Totaal *	72%

* Gewogen percentage

Bijna driekwart van de gemeenten is actief op het gebied van werving en toeleiding. Onder de grote gemeenten ligt dit percentage iets hoger dan onder kleine gemeenten, maar de verschillen zijn niet groot. Vervolgens is gevraagd welke acties worden ondernomen.

Tabel 5.2 Acties in het kader van werving en toeleiding (percentages gemeenten) (N = 113)

Acties	% gemeenten*
Inschakelen professionele instellingen als JGZ/consultatiebureaus	90%
Inzetten instrument/protocol via JGZ/consultatiebureaus	57%
Inzetten instrument/protocol via kinderdagverblijven/peuterspeelzalen	44%
Informereren van ouders (b.v. felicitatiedienst, informatie aan huis)	35%
Inzetten speciaal programma (b.v. Stap in, Samenspel of Speel mee)	27%
Inschakelen professionals (gezinscoaches, huisarts)	16%
Eisen stellen aan ouders van doelgroepkinderen met een uitkering	4%
Andere acties	23%

* Gewogen percentage

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) speelt een zeer belangrijke rol bij werving en toeleiding. Bijna alle gemeenten die iets aan werving en toeleiding doen, schakelen de JGZ in. Daarbij werkt ruim de helft met een protocol. Ook de instellingen die de VVE-programma's aanbieden, de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, spelen hierbij vaak een actieve rol. Wat minder vaak zien we dat speciale programma's worden ingezet, om ouders te informeren of kinderen toe te leiden naar voorschoolse voorzieningen. Het toepassen van drang, door deelname aan VVE te eisen van doelgroepkinderen van wie de ouders een uitkering hebben, komt heel weinig voor. Bij 'andere acties' worden enkele plaatselijk en regionale projecten genoemd, waarbij verschillende instellingen samenwerken ten behoeve van een effectieve werving. Ook worden hier methoden genoemd om ouders direct te benaderen over VVE: folders uitdelen, ouders aanschrijven, huisbezoeken afleggen. Al met al worden er veel 'losse' projecten genoemd; in

hoeverre deze samen voor een sluitende aanpak zorgen, kunnen we op basis van dit onderzoek niet vaststellen.

6. Monitoring en kwaliteit geregistreerde gegevens

6.1 Gemeentelijke VVE-monitor

De Landelijke Monitor VVE maakt gebruik van de gegevens die gemeenten zelf verzamelen. Het is daarom een belangrijke vraag in hoeverre dit al gebeurt en wat de plannen zijn voor de nabije toekomst. Aan de gemeenten zijn hierover enkele vragen gesteld, om te beginnen of er een gemeentelijke VVE-monitor is.

Tabel 6.1 Monitort de gemeente het VVE-beleid? (percentage gemeenten)

	G4	G27	> 30.000 inw.	< 30.000 inw.	Totaal *
Ja, de gemeente heeft een VVE-monitor	100	71	48	24	39
Nee, de VVE-monitor is in ontwikkeling	0	5	30	39	32
Nee, er is geen VVE-monitor	0	0	16	10	11
Geen antwoord	0	24	6	27	18

* Gewogen percentage. Bij de berekening is gecorrigeerd voor de ondervetegenwoordiging van kleinere gemeenten in de responsgroep. Dit geldt voor alle tabellen in dit hoofdstuk.

Minder dan de helft van de gemeenten (39 procent) heeft een monitor. Merkwaardig genoeg is dit percentage lager dan bij de vorige meting, in 2007. Destijds zei 62 procent een gemeentelijke VVE-monitor te hebben.

Hoe dit verklaard moet worden is niet helemaal duidelijk. Misschien vinden gemeenten de registratie die ze bijhouden minder snel de naam 'monitor' waard. Het lijkt niet waarschijnlijk dat veel gemeenten zijn gestopt met monitoren. Als gemeenten geen monitor hebben, zeggen ze namelijk in de meeste gevallen wel bezig te zijn met de ontwikkeling ervan.

Kleinere gemeenten zijn minder actief in het monitoren dan grote gemeenten. Slechts een derde van de kleine gemeenten heeft een monitor.

6.2 Kwaliteit gegevens met betrekking tot bereik

Aan de gemeenten is gevraagd op welke bronnen ze zich baseren bij het beantwoorden van de vragen over VVE. Dit is apart gevraagd voor peuterspeelzalen/voorscholen, kinderdagverblijven en basisscholen.

Tabel 6.2 Herkomst gegevens omtrent bereik peuterspeelzalen/voorscholen (percentage gemeenten) (N = 183)

	G4	G27	> 30.000 inw.	< 30.000 inw.	Totaal*
100% lokaal informatiemanagementsysteem	75	38	10	13	15
> 50% lokaal informatiemanagementsysteem	25	19	36	17	25
±50% lokaal informatiemanagementsysteem, ±50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor	0	5	15	7	10
> 50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor, aangevuld met schattingen	0	10	24	22	21
Schattingen	0	5	9	14	11
Geen antwoord	0	24	6	28	19

De meeste grote steden baseren zich (hoofdzakelijk) op controleerbare gegevens uit een lokaal informatiemanagementsysteem, bijvoorbeeld een VVE-monitor, GOA-monitor, Jeugd- of Onderwijsmonitor. Hoe kleiner de gemeenten, des te vaker zijn de gegevens speciaal voor de Landelijke Monitor VVE bij elkaar gezocht. Het beeld komt in grote lijnen overeen met dat van de vorige meting van de Landelijke Monitor VVE in 2007. Het grootste verschil is dat meer gemeenten deze vraag niet hebben beantwoord.

Tabel 6.3 Herkomst gegevens omtrent bereik kinderdagverblijven (percentage gemeenten) (N = 54)

	G4	G27	> 30.000 inw.	< 30.000 inw.	Totaal*
100% lokaal informatiemanagementsysteem	50	38	11	12	15
> 50% lokaal informatiemanagementsysteem	50	13	37	8	20
±50% lokaal informatiemanagementsysteem, ±50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor	0	0	0	8	4
> 50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor, aangevuld met schattingen	0	25	16	20	19
Schattingen	0	25	32	28	29
Geen antwoord	0	0	5	24	14

Ook de gegevens met betrekking tot het bereik van de kinderopvang zijn vooral in de grotere gemeenten ontleend aan een lokaal informatiesysteem, terwijl de kleinere gemeenten vaker informatie verzamelen speciaal ten behoeve van de Landelijke VVE Monitor of zich baseren op schattingen. Het beeld komt vrij sterk overeen met dat in de vorige tabel, over het peuterspeelzaalwerk. N.B. de percentages hebben betrekking op een veel kleiner aantal gemeenten: slechts 54 gemeenten betrekken namelijk de kinderopvang actief bij het VVE-beleid.

Tabel 6.4 Herkomst gegevens omtrent bereik basisscholen (percentage gemeenten) (N = 183)

	G4	G27	> 30.000 inw.	< 30.000 inw.	Totaal*
100% lokaal informatiemanagementsysteem	100	29	15	13	16
> 50% lokaal informatiemanagementsysteem	0	33	22	8	16
±50% lokaal informatiemanagementsysteem, ±50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor	0	10	5	2	4
> 50% verzameld t.b.v. de landelijke VVE-monitor, aangevuld met schattingen	0	5	15	18	15
Schattingen	0	9	37	31	31
Geen antwoord	0	24	6	29	19

Ook voor het bereik onder de basisscholen geldt, dat de grotere gemeenten meestal gebruik maken van een lokaal informatiemanagementsysteem. Anderzijds constateren we dat het gebruik van een dergelijk systeem voor het basisonderwijs is afgenomen ten opzichte van de meting van 2007. Het percentage gemeenten dat zich volledig baseert op een lokaal informatiesysteem is – afgezien van de G4 – in een jaar gehalveerd. Het percentages gemeenten dat zich baseert op schattingen is meer dan verdubbeld. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de veranderde relatie tussen gemeente en basisonderwijs. De basisscholen ontvangen het budget om VVE aan te bieden niet meer via de gemeente, maar rechtstreeks. Dat er wat dit betreft geen

subsidierelatie meer is, kan er toe geleid hebben dat de gemeente minder informatie ontvangt van het basisonderwijs met betrekking tot VVE.

Wat vinden de gemeenten zelf van de kwaliteit van de informatie waarover ze beschikken? In de enquête is gevraagd of ze zelf vinden dat ze goed zicht hebben op de ontwikkelingen met betrekking tot het bereik van VVE. Dit is gevraagd voor de huidige situatie en er is ook gevraagd naar de verwachting voor de toekomst.

Tabel 6.5 Zicht op het bereik in peuterspeelzalen in 2008 (percentages gemeenten)

	peuterspeelzalen (N = 183)	kinderdagverblijven (N = 54)	basisscholen (N = 183)
Goed	9	9	10
Voldoende	28	28	24
Onvoldoende	36	36	28
Slecht	16	16	14
Geen antwoord	12	12	23

Ruim een derde van de gemeenten is tevreden met de mate waarin men zicht heeft op het bereik van VVE. Men vindt dit goed of voldoende. We zien weinig verschil in de tevredenheid over informatie over peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen. Grote gemeenten zijn meer tevreden dan middelgrote en kleine gemeenten.

Tabel 6.6 Zicht op het bereik in peuterspeelzalen in de toekomst (percentages gemeenten)

	peuterspeelzalen (N = 183)	kinderdagverblijven (N = 54)	basisscholen (N = 183)
Verbetering	55	66	39
Blijft gelijk	21	22	51
Verslechtering	1	0	10
Geen antwoord	22	12	23

Met betrekking tot de *voorschoolse* educatie verwacht de meerderheid van de gemeenten dat men in de nabije toekomst beter zicht zal krijgen op het bereik. Vrijwel geen enkele gemeente verwacht dat men minder goed zicht zal krijgen op het bereik.

Voor wat betreft de *vroegschoolse* educatie zijn de gemeenten iets minder optimistisch. Een minderheid verwacht een verbetering, ongeveer de helft denkt dat de kwaliteit van de informatie ongeveer gelijk blijft.

Bijlage 1: vragenlijst Landelijke Monitor VVE 2008

De onderstaande vragenlijst is niet schriftelijk voorgelegd aan de respondenten, maar werd online ingevuld. Aanwijzingen met betrekking tot de 'routing' van de vragenlijst kregen de respondenten niet te zien. Afhankelijk van de antwoorden werden sommige vragen automatisch overgeslagen.

ALGEMEEN

We beginnen met enkele vragen over algemene achtergrondkenmerken van de gemeente waarvoor u de vragenlijst invult.

Voert uw gemeente beleid op het gebied van VVE om de onderwijsachterstanden van doelgroepkinderen te bestrijden?

- Ja
- Nee, maar tijdens de beleidsperiode 2002-2006 nog wel
- Nee ⇒ *Einde vragenlijst*

Subsidieert uw gemeente de uitvoering van VVE-programma's in de KINDEROPVANG om de onderwijsachterstanden bij doelgroepkinderen te bestrijden? (Het antwoord op deze vraag is allesbepalend voor de vragen die u krijgt voorgeschoteld!)

- Ja
- Nee ⇒ *Vragen over kinderdagverblijven overslaan*

BEREIK VAN VVE

De volgende vragen hebben betrekking op de gegevens van schooljaar 2007-2008. We vragen u de gegevens apart in te vullen voor de VVE-KINDEROPVANGVERBLIJVEN, VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN en de VVE-BASISSCHOLEN.

Hoeveel locaties van PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN telt uw gemeente in totaal en op hoeveel locaties wordt een VVE-programma aangeboden?

Totaal aantal locaties in de gemeente is _____
Aantal locaties met een VVE-programma is _____

Hoeveel locaties van KINDEROPVANGVERBLIJVEN telt uw gemeente in totaal en op hoeveel locaties wordt een VVE-programma aangeboden?

Totaal aantal locaties in de gemeente is _____
Aantal locaties met een VVE-programma is _____

Hoeveel locaties van BASISSCHOLEN telt uw gemeente in totaal en op hoeveel locaties wordt een VVE-programma aangeboden?

Totaal aantal locaties in de gemeente is _____
Aantal locaties met een VVE-programma is _____

N.B.:

De volgende vragen werden in de vragenlijst apart gesteld voor peuterspeelzalen/voorscholen, voor kinderdagverblijven (indien van toepassing) en basisscholen. In deze weergave van de vragenlijst worden de vragen over verschillende voorzieningen samengenomen.

Gebruikt uw gemeente bij de bepaling van doelgroepkinderen binnen de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/BASISSCHOLEN de landelijke gewichtenregeling?

- Ja
- Nee ⇒ *volgende drie vragen (over de gewichtenregeling) overslaan*

Welke gewichtenregeling gebruikt uw gemeente bij de bepaling van doelgroepkinderen in VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/BASISSCHOLEN?

- De OUDE gewichtenregeling (0.25, 0.4, 0.7 en 0.9) *vraag over nieuwe regeling overslaan*
- De NIEUWE gewichtenregeling (0.3 en 1.2) *vraag over oude regeling overslaan*
- Beide regelingen

Welke 'gewogen' kinderen volgens de OUDE gewichtenregeling worden binnen de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/BASISSCHOLEN als doelgroepkinderen gezien? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Kinderen met gewicht 0.25 (kinderen van laagopgeleide autochtone ouders)
- Kinderen met gewicht 0.4 (schipperskinderen)
- Kinderen met gewicht 0.7 (woonwagen- en zigeunerkinderen)
- Kinderen met gewicht 0.9 (kinderen van laagopgeleide allochtone ouders)

Welke 'gewogen' kinderen worden volgens de NIEUWE gewichtenregeling binnen de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/BASISSCHOLEN als doelgroepkinderen gezien? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Kinderen met gewicht 0.3 (ouders met maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg)
- Kinderen met gewicht 1.2 (ouders met maximaal basisonderwijs of (v)so-mlk)

Worden er voor de bepaling van doelgroepkinderen binnen de VVE-PEUTERSPEELZALEN/ VOORSCHOLEN/ KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISSCHOLEN andere definities gehanteerd?

- Nee ⇒ *volgende vraag overslaan*
- Ja

Welke andere definities van doelgroepkinderen worden er binnen de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/BASISSCHOLEN gehanteerd?

- Kinderen die door het consultatiebureau als doelgroepkinderen worden aangemerkt
- Kinderen die door de VVE-kinderopvangverblijven volgens een eigen definitie als doelgroepkinderen worden aangemerkt
- Kinderen die door de VVE-peuterspeelzalen/voorscholen volgens een eigen definitie als doelgroepkinderen worden aangemerkt

- Kinderen die door de VVE-basisscholen volgens een eigen definitie als doelgroepkinderen worden aangemerkt
- Anders: _____

Indien doelgroepkinderen door het consultatiebureau en/of de VVE-peuterspeelzalen/voorscholen volgens een eigen definitie worden aangemerkt, hoe luidt/luiden deze definitie(s): _____

**Hoeveel kinderen in de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/
KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN nemen in totaal deel aan de VVE-
programma's, eventueel uitgesplitst naar verschillende doelgroepkinderen?**

Totaal aantal kinderen in VVE is _____

Totaal aantal 'gewogen' kinderen in VVE _____

- Daarvan is het aantal 0.3-kinderen (NIEUWE gewichtenregeling) _____

- Daarvan is het aantal 1.2-kinderen (NIEUWE gewichtenregeling) _____

- Daarvan is het aantal 0.25-kinderen (OUDE gewichtenregeling) _____

- Daarvan is het aantal 0.4-kinderen (OUDE gewichtenregeling) _____

- Daarvan is het aantal 0.7-kinderen (OUDE gewichtenregeling) _____

- Daarvan is het aantal 0.9-kinderen (OUDE gewichtenregeling) _____

Totaal aantal doelgroepkinderen volgens eigen/andere definitie van
consultatiebureau/VVE-kinderopvangverblijf is _____

Welke teldatum is hierbij aangehouden?

Maand _____ Jaar _____

**Hoeveel dagdelen per week nemen de doelgroepkinderen in de VVE-
PEUTERSPEELZALEN/ VOORSCHOLEN/ KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN
deel aan een VVE-programma?**

Aantal doelgroepkinderen dat 4 of meer dagdelen per week deelneemt aan VVE _____

Aantal doelgroepkinderen dat 3 dagdelen per week deelneemt aan VVE _____

Aantal doelgroepkinderen dat 2 of minder dagdelen per week deelneemt aan VVE _____

**Welke toelatings- of instroomleeftijd wordt in de VVE-
PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/ KINDERDAGVERBLIJVEN gebruikt voor
deelname aan VVE, en op hoeveel kinderopvangverblijven met een VVE-programma
wordt deze gebruikt?**

Vanaf 2 jaar _____

Vanaf 2 jaar en 3 maanden _____

Vanaf 2 jaar en 6 maanden _____

Vanaf 2 jaar en 9 maanden _____

Vanaf 3 jaar _____

**Bij welk deel van de VVE-
PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN
met VVE is er sprake van INZET VAN EXTRA PERSONELE UREN (bijv. dubbele
bezetting, assistent/intern begeleider/remedial teacher)?**

- Geen
- Bijna geen
- Minder dan de helft
- De helft
- Meer dan de helft
- Bijna allemaal
- Allemaal

N.B.:

De volgende vragen zijn apart gesteld voor het voorschoolse en het vroegschoolse deel van VVE.

In de onderstaande weergave van de vragenlijst worden het voor- en vroegschoolse deel samengenomen.

De overheid stuurt aan op een bereik van 70% van de doelgroepkinderen dat aan het einde van het onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 deelneemt aan VVE. Hanteert uw gemeente deze bereikdoelstelling ook voor het VOORSCHOOLSE/ VROEGSCHOOLSE deel?

- Ja
- Nee, onze gemeente heeft geen bereikdoelstelling voor het VOORSCHOOLSE/ VROEGSCHOOLSE DEEL
- Nee, onze gemeente hanteert een andere bereikdoelstelling

Welke bereikdoelstelling houdt uw gemeente aan?

_____ (% van de doelgroepkinderen in het VOORSCHOOLSE/ VROEGSCHOOLSE deel aan het einde van het onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010)

Verwacht u de lokale bereikdoelstelling voor het VOORSCHOOLSE/ VROEGSCHOOLSE deel aan het einde van het onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 te bereiken?

- Ja, want het bereik is op dit moment al groter dan de lokale bereikdoelstelling en we voorzien geen terugval
- Ja, want het bereik is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen en schommelt nu al rond de lokale bereikdoelstelling
- Ja, maar daartoe zullen we nog flink wat inspanningen moeten verrichten
- Nee, deze lokale bereikdoelstelling gaat onze gemeente waarschijnlijk niet halen
- Niet van toepassing

Anders, namelijk: _____

Indien u verwacht dat uw gemeente de lokale bereikdoelstelling voor het VOORSCHOOLSE/ VROEGSCHOOLSE deel aan het einde van het onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010 niet gaat halen, hoe komt dat?

MONITOREN

Doet u gemeente aan het monitoren van VVE-beleid?

- Ja
- Nee, maar dit is wel in ontwikkeling
- Nee

N.B.

Volgende vragen zijn apart gesteld voor peuterspeelzalen/ voorscholen, kinderdagverblijven (indien van toepassing) en basisscholen.

Waarop zijn de gegevens gebaseerd die u in deze vragenlijst heeft ingevuld met betrekking tot VVE op de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN?

- Volledig controleerbare gegevens uit een (lokaal) informatiemanagementsysteem (bijv. VVE-monitor, GOA-monitor, Jeugd- of Onderwijsmonitor)
- Voornamelijk controleerbare gegevens uit een (lokaal) informatiemanagementsysteem, aangevuld met gegevens die speciaal t.b.v. deze landelijke VVE-monitor zijn verzameld
- Voor ongeveer de helft uit controleerbare gegevens uit een (lokaal) informatiemanagementsysteem, en voor ongeveer de helft met gegevens die speciaal t.b.v. deze landelijke VVE-monitor zijn verzameld
- Voornamelijk gegevens die speciaal t.b.v. deze landelijke VVE-monitor zijn verzameld, aangevuld met enkele schattingen
- Schattingen

Hoe is nu uw zicht op de ontwikkelingen met betrekking tot het bereik van doelgroepkinderen in de VVE-

PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN?

- Slecht
- Onvoldoende
- Voldoende
- Goed

Hoe denkt u dat het zicht op het bereik van van doelgroepkinderen in de VVE-PEUTERSPEELZALEN/VOORSCHOLEN/KINDERDAGVERBLIJVEN/ BASISCHOLEN zich in de toekomst zal ontwikkelen?

- Verslechtering / onbetrouwbaarder
- Blijft gelijk / even (on)betrouwbaar
- Verbetering / betrouwbaarder

WERVING EN TOELEIDING

Worden er door de gemeente acties uitgevoerd in het kader van werving en toeleiding van doelgroepen naar VVE?

- Nee
- Ja

Welke acties voert de gemeente uit?

- Inzetten van een speciaal programma (b.v. Stap in, Samenspel of Speel mee)
- Inschakelen van professionele instellingen als JGZ/consultatiebureau
- Inschakelen van professionals (gezinscoaches, huisarts e.d.)
- Inzetten van een instrument/protocol via JGZ/consultatiebureau om jonge kinderen te signaleren
- Inzetten van een instrument/protocol via kinderdagverblijven/peuterspeelzalen om jonge kinderen te signaleren
- Informeren van ouder over het bestaan van VVE (b.v. felicitatiedienst, bezorgen van informatie)
- Eisen stellen aan ouders van doelgroepkinderen die een uitkering van de gemeente ontvangen (b.v. ouders een Nederlandse taal cursus en/of inburgeringscursus laten volgen in combinatie met deelname van hun kind aan VVE)

Welk deel (uitgedrukt in een percentage) van het gemeentelijke VVE-budget wordt uitgegeven aan activiteiten in het kader van werving en toeleiding van doelgroepen naar VVE? _____

BESLUIT

Indien u nog AANVULLENDE OPMERKINGEN wilt maken over deze landelijke VVE-monitor, het landelijke en/of lokale VVE-beleid, dan kan dat hieronder

Colofon

Titel: Landelijke Monitor Voor- en Vroegschoolse Educatie 2008

Auteurs: Anne Luc van der Vegt, Paul Kooiman, IJsbrand Jepma

Project: (Landelijke Monitor VVE; TR0542)

Opdrachtgever: Ministerie van OCW, directie Primair Onderwijs

Datum: november 2008